

יצי ריכים להקים ועד ציבורי, שיתמוך בהרצל אביטן ובאר סירים אחרים הנמצאים במצבו? טוען יורם לנדסברגר, גבר גנה'קומה ובהיר עור, שהיה אחת הרמויות הבולטות בעולם-הפשע הישראלי.

יורם חזר ארצה אחרי הרפתקות רבות בבריטניה ובצרפת, ויש לו מה לומר על המאורעות שהסעירו באחרון נה את המדינה.

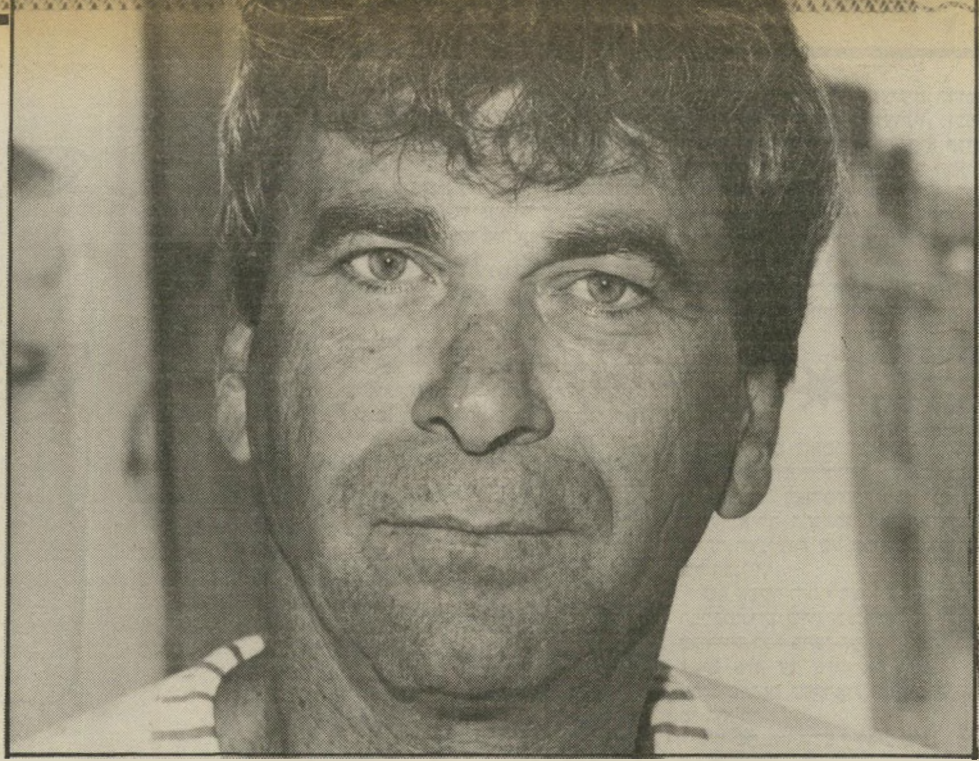
האנשים לא מבינים מה זה בידור, מה זה להיות בחדר שנים על גבי שנים? משהו בתוך הרצל פשוט רצה לצעוק: אני רוצה תשומת-לב! אני לא כלב! אני צריך תנאים!

הם יכולים להחזיק אותו במקום שמור, אבל שיתנו לו תנאים של אדם. מה זה להיות מבודד כל כך הרבה זמן, איך אפשר ככה?

הסבל של הבידוד הוא נוראי, ואני לא מאמין שאילו היו נותנים לו יחס אנושי, הוא היה בורח בטענות-שווא.

להינמק בבידוד — זה גועל-נפש! הציבור התעורר כשהרצל היה בחוק עם אקדח ביד, אבל כשהוא יושב בתוך הצינוק אף אחד לא עושה כלום. אין דבר יותר גרוע משלילת תרות. כלי תרות אין חיים. אז לפחות שיתנו לו תנאים בפנים, ולא יכניסו אותו למצב של ריכאון נוראי!

לאסיר כמו הרצל, שאין לו מה להפסיד, צריכים לתת תנאים טובים. אלה שאומרים שאין בית-הסוהר בית-

יורם לנדסברגר מכריז:

עורך-דין. האהבה ביניהם פרחת, והת-חילה שלא למצוא חן בעיני אבא ואמא כוסובר. הם רצו לחתן אותי עם מישהי מהחוג החברתי שלהם. מישהי שצריך גם לקלף לה את הבגנה וגם להאכיל אותה. את רונית, שהיתה נערת-זוהר יפהפיה, הם לא אהבו.

בשלב מסויים הם ביקשו ממני לנתק כל קשר איתה, ושמו האונה בטלפון כדי לוודא שכך עשיתי. אחרי שלא יכלו יותר לסבול אמרו לי: אנחנו או היא. קמתי ועזבתי."

מאז נותק הקשר בין יורם לבין הזוג כוסובר, למרות שיכול היה להיות היום בעל מיפעל לחרס קראמי.

יורם ורונית עברו לאילת, ביחד עם צדוק לוי וברכביץ. שמוליק קראוס היה איתנו הרבה. הוא היה בא ומנגן לנו על גיטרה, וכולנו היינו או בראש טוב. אהבתם המשיכה לפרוח באילת, לצלילי הגיטרה, תחת כיפת-שמיים נוצצת מכוכבים. התנפשו לנו..."

במה עברתי? אה, היה לי קלפן מיקצועי, שהייתי נותן לו כסף, והוא היה מביא לי כמה אלפים יפים ביום. השקעתי בו, מסביר יורם, כאילו אין דבר יותר טיבני מזה.

אבל היו ליורם עוד מקורות-הכנסה. מרי שבוע-שבועיים הייתי קופץ לתל-אביב לדפוק עבודה וחזור.

חייהנו נפסקו כאשר נתפס יורם בפריצה לחנות-תכשיטים. הוא הורשע ונרדן לשנתיים מאסר בכלא-רמלה.

הרצל אביטן צדקה!

הבראה צורקים מצד אחר, וטועים מצד שני. את בית-ההבראה יכול אדם לעזוב מבלי לברות, ואת בית-הסוהר הוא אינו יכול.

אחרי שלוקחים מאדם את תרותו, אפשר לפחות לתת לו תנאים אנושיים, שיחזיקו את לפיד התיקווה.

זה אבסורד להחזיק אדם כמצבו של הרצל בבידוד. גם אני הייתי בצינוק

עכשיו הם בטח יחמירו עוד יותר את התנאים שלו. ככה זה, כשצועקים צדק בקול רם.

גם לי היה ניסיון רע כאשר חיפשתי צדק, ומאז אני לא מחפש אותו יותר.

בהולנד, ב-1979, קיבלתי שמונה שנים על שוד מזויין וניסיון לרצוח שני שוטרים. אחרי שישבתי כבר שלוש

סברנו בע"מ — יורם בשביל יורם, בטוב וברע.

את אבי, לא הכיר מעולם ואמו גיילה אותו ואת אחותו לברדה. אחותי היתה שוטרת מאז שהיתה בחורה צעירה. ואני אני הייתי גנב! מסביר יורם, כשהיו קורר מוכיר רגעי עבר רחוק אך כואב.

אחותו השוטרת החליטה לתבוע אר תו, כשהיה ילד בן 10, על פריצה. כן, כן! היא החליטה שעליה להתחיר אותי למוטב. השופט לא הבין איך זה יכול להיות שאחות תובעת את אחיה. היא

יהודית כוסובר הגישה עתירה לי בית-המישפט העליון, ובה טענה שאין צורך להמשיך להחזיק ביורם לנרס-ברגר. היא הסבירה להם שלא תהיה לי סיבה לגנוב יותר, שהרי יהיה לי כל מה שארצה... מספר יורם, כשגייחוד מחוספס, הלועג לתמימות הגזע האנושי, עוטה את פניו.

בית-המישפט העליון שיחרר אותו,

איך היה בכלא? פשוט נלקחו ממני נעוריי בבית-סוהר הזה. אבל קרו שם גם דברים חשובים... מסביר יורם, כשהוא מרים את ראשו ומנסה להתרכז. למרות שם. אצל מי? נכון, אצל מוטקה קדרו! הוא לימד אותי את שורשי השפה העברית, מה זה עקרונות וסדר-עדיי פיות, בסיכום, עשה לי סדר בחיים. אהבתי לדבר איתו. תמיד היו לנו

עשהו בחוך הרצל פשוט צעק: "אני לא כלב! אני רוצה תשומת-לב! אני רוצה תנאים!"

הסבירה לו שרצתה שישלח אותי לקיבוץ.

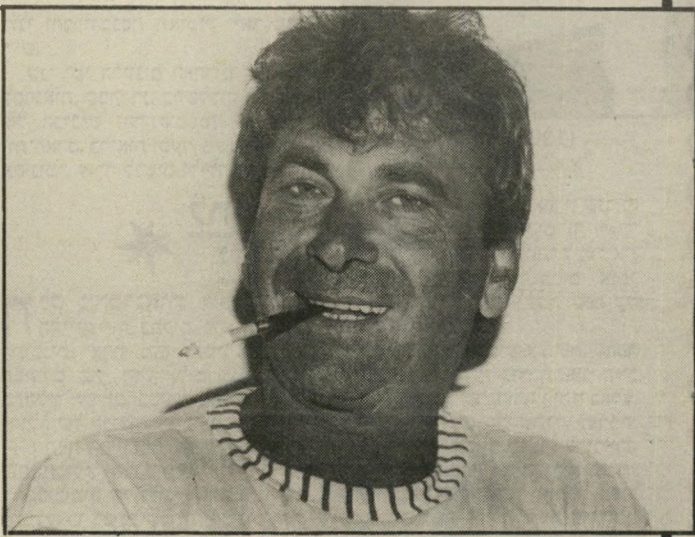
כל בית-המישפט פרץ בצחוק. מתי על פריצה נותנים את עונש ההתנחלות בקיבוץ? קיבלתי שנתיים מאסר בתל-מונר, ועל כל שנה שלי בכלא קיבלה אחותי סמרטוט לשים על מריה המיש-טרתיים. מאז אני לא מדבר איתה. ירוע לי שהיא נישאה לקצין בכיר בצי המיסחרי."

לכשיצא מתלימונד, חזר לסורו. הוא המשיך באותה הדרך, ולא נתפס עד גיל 23.

כשהיה בן 23, הורשע על "החזקת רכוש גנוב בידועין" וקיבל תשע שנות מאסר.

באחד הימים הגיע לכלא-רמלה מיכתב, שהיה מיועד ל"יתום אומלל" בשם יורם לנדסברגר. הגברת והארון כוסובר, שלא יכלו להביא ילדים לעולם, ביקשו לאמץ אותו.

אחרי שנתי-מאסר בכלא רמלה הס-כים יורם שהוא זקוק לחסותם של הורים אהובים.

ובבידוד, ואני יודע עד כמה שזה מפורר את האישיות. בבידוד נהפכים למיץ לצת אנטי-חברתית.

לפי החוק יש שתי מטרות בעונש-המאסר: הענשה ושיקום. אצלנו בארץ אין בכלל שיקום. על האסיר בארץ סותמים את הגולל, במקום לנסות ולתת לו את האפשרות לתיקווה.

אני, במקומו של הרצל, הייתי נוהג בהם אחרת. אני הייתי מתנהג כפי שהתנהג ג'אק מסאר, הצרפתי שברח מהכלא הצרפתי והלך לקראת המוות, כשכל יום שחי היה סיפור של חיים שלמים. אני לא הייתי נותן להם את עצמי ח? הייתי מת יחד איתם."

את הנציב, מסביר יורם, צריכים לזרוק, ולא מפני שהרצל הצליח לברות. צריכים לזרוק אותו מפני שסיפק להרצל את הסיבה לברות.

שנים ועמדתי לצאת, הגשתי עירעור בבית-המישפט העליון. ביקשתי צדק וקיבלתי אותו. הוסיפו לי עוד חמש שנים על מיספר השנים שכבר נתנו לי..."

אחות נגד אח

יורם נולד באחד במאי 1943. אולי מפני שנוולד בחג-הפועלים, ניסה מאז ועד היום שלא להשתייך לשיכבה העובדת והמרוויחה את לחמה בזיעת-אפיים.

את הקשר שבין זיעה ולחם לא אימץ לעצמו מעולם. תמיד ידע איך לקחת את לחמו מבלי שיהיה עליו לעבוד כעוסק מורשה. תמיד היה עצמאי ולא הקים חברה בע"מ, מלבד יורם לנד-

והוא עבר לגור עם הוריו החרשים בהרצליה.

למישפחת כוסובר היה מיפעל לחרס קראמי, באיזור-התעשייה של יוור. ומה יותר טיבני מאשר לתת לבן, יורם לנדסברגר, להיות מנהל-עבודה במיפ-על של הוריו? ואכן, כך היה.

זאת הייתה הפעם היחידה בחיי שעברתי. במשך שמונה חודשים, הייתי בא יום-יום למיפעל ועובד כמנהל-עבודה. זה היה נחמד, נוכר לנדסברגר באותו בן של הזוג כוסובר.

„אנחנו או היא"

ב עודו מנהל-עבודה ונכנס המאומץ של זוג בורגני מצליח, הכיר יורם את רונית אפולו, בתו של

שיחות מרתקות, למרות כל תסביכי הסכיופנייה והפארנויה שהיו לו. היו לו מושגים משלו ודיעות משלו. כאשר למד ערבית, למשל, היה חייב בכל יום, בשעה 3.30, לשמוע את החדשות בערבית.

פעם היה לי איתו ויכוח, מפני ששאלתי אותו מה שווה כל הגאונות שלו, אם עליו להינמק ברמלה עד סוף ימיו. אחרי שתקף אותי, הסכים שצדק תי בדבריי.

מלך הכלא היה בוס. הוא פשוט עשה מה שרצה. היה הולך לו למיטבה, ותמיד חזר לחדר עם ארגז מלא במיציבים.

בוס. לא היה טיפוס של קרימינל, (המשך בעמוד 38)

מיכל בן-חורון,
ציילב: אלי דסה